

Redakcja: Grzegorz Gil (dyrektor IEŚ), Anton Saifullayeu
(zastępca dyrektora IEŚ), Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji),
Spasimir Domaradzki, Bartłomiej Krzysztan, Damian Szacawa,
Agata Tatarenko

Nr 1635 (140/2026) | 5.06.2026

ISSN 2657-6996
© IEŚ

Robert Rajczyk

Odbudowa debaty publicznej na Węgrzech

Przywrócenie standardów deliberatywnej demokracji to jedna z linii narracyjnych kampanii wyborczej partii Szacunek i Wolność (*Tisztelet és Szabadság*, TISZA), która w wyborach parlamentarnych 12 kwietnia 2026 r. uzyskała większość konstytucyjną umożliwiającą sanację systemu politycznego na Węgrzech. Instytucjonalną emanacją tego postulatu jest powołanie specjalnego pełnomocnika rządowego oraz zapowiedź utworzenia Instytutu na rzecz Funkcjonalnych i Humanitarnych Węgier (*Működő és Emberséges Magyarország Intézet*, MEMI). Ma on służyć ustanowieniu formalno-prawnych i funkcjonalnych ram debaty publicznej, która w okresie rządów koalicji Fidesz-KDNP przybierała formy budzących kontrowersje konsultacji i petycji narodowych. Realizowano je nie po to, aby kanalizować głos społeczeństwa w procesie decydowania politycznego, ale by replikować agendę polityczną ówczesnej większości parlamentarnej.

Budowa wspólnoty politycznej i dialog społeczny. Z danych instytutu badania opinii publicznej Republikon Intézet wynika, że alternacja władzy politycznej na Węgrzech, zapoczątkowana bezprecedensowym zwycięstwem TISZA w wyborach parlamentarnych, była wynikiem wysokiego poparcia wyborców ze wszystkich grup wiekowych¹. Według sondażu 21 Kutatóközpont TISZA obecnie cieszy się 69-procentowym poparciem społecznym, a partia Viktora Orbána może liczyć na 23% głosów². Sondaż instytutu Závecz Research dowodzi, że TISZA może liczyć na poparcie 4,4 mln wyborców, a Fidesz-KDNP – 1,4 mln uprawnionych do głosowania³. Rekordowe poparcie społeczne, które TISZA uzyskała w wyborach 12 kwietnia 2026 r. ([„Komentarze Brief IEŚ”, nr 1587](#)), było wynikiem ukształtowania się nowej wspólnoty politycznej o zróżnicowanej proveniencji ideowej, obejmującej zarówno wyborców dawnej opozycji lewicowo-liberalnej, rozczarowanych sympatyków Fidesz-KDNP, jak i zwolenników zapowiadanej w programie wyborczym TISZA sanacji życia politycznego i społecznego na Węgrzech⁴. Stąd istotną kwestią publiczną staje się przywrócenie rzeczywistej debaty publicznej. Działania te koordynować będzie specjalny pełnomocnik rządu, poseł i wiceprezes TISZA Márk Radnai, który nadzoruje również funkcjonowanie sieci wolontariuszy skupionych wokół ugrupowania ([„Komentarze IEŚ”, nr 1616](#)) oraz rozwój ruchu społecznego wokół tzw. Wysp TISZA (*Tisza Szigetek*). Inną formą instytucjonalizacji dialogu obywatelskiego jest inicjatywa utworzenia, zapowiadanej w programie wyborczym TISZA, Instytutu na rzecz Funkcjonalnych i Humanitarnych Węgier (*Működő és Emberséges Magyarország Intézet*, MEMI). Jego celem ma być analiza dobrych praktyk partycypacji społecznej, a następnie opracowywanie, na ich podstawie, propozycji wzmocnienia rzeczywistego udziału społeczeństwa w procesie decydowania politycznego⁵.

Transparentność zmiany systemowej i ofensywa legislacyjna. Zainicjowane przez TISZA zmiany systemowe wynikają z silnego mandatu społecznego. Zaproponowane zmiany w Ustawie zasadniczej, tj. wprowadzenie limitu

¹ W grupie 18-39 lat TISZA zdobyła 62% głosów, w przedziale wiekowym 40-59 lat – 58%, a wśród osób powyżej 60 roku życia – 50%. Tymczasem koalicja Fidesz-KDNP uzyskała odpowiednio: 14%, 23% i 32% – por. https://republicon.hu/media/181952/Ri_2606-Fiatalok-vs-fidesz.pdf (04.06.2026).

² Zob. <https://24.hu/belfold/2026/05/15/21-kutato kozpont-2026-majus-tisza-fidesz/> (04.06.2026).

³ Zob. <https://24.hu/belfold/2026/06/04/zavec z-research-tisza-rekord-fidesz/> (05.06.2026).

⁴ Zob. <https://mukodoorszago t.hu/> (04.06.2026).

⁵ Zob. <https://www.facebook.com/photo/?fbid=27286312897643133&set=a.571632796204506> (04.06.2026).

dwóch kadencji na stanowisku premiera⁶, a także powołanie pięciu parlamentarnych komisji śledczych⁷ czy propozycja obniżenia podstawowego wynagrodzenia posłów o 40% oraz likwidacji Urzędu ds. Ochrony Suwerenności ([„Komentarze IES”, nr 1162](#)), stanowią realizację przedwyborczych obietnic partii rządzącej, którą w wyborach parlamentarnych poparło 53% wyborców. Część zmian ustawowych stanowi realizację porozumienia politycznego z Komisją Europejską, które umożliwić ma Węgrom dostęp do funduszy UE zablokowanych uprzednio wskutek naruszania zasady praworządności. Chodzi między innymi o likwidację fundacji powierniczych celu publicznego, które zarządzają majątkami uczelni wyższych, oraz o wzmocnienie instytucjonalnych form przeciwdziałania korupcji, np. Urzędu ds. Integralności (*Integritás Hatóság*, IH). Demonstrowanej sprawczości większości parlamentarnej towarzyszy transparentna debata prowadzona podczas posiedzeń Zgromadzenia Narodowego. Dyskusje niejednokrotnie przybierają formę ostrych polemik, zwłaszcza w odniesieniu do kwestii spornych społecznie, takich jak żądania rezygnacji prezydenta Węgier Tamása Sulyoka, który odmawia ustąpienia ze stanowiska⁸.

Nowa jakość w komunikowaniu politycznym. Przejrzystość debaty publicznej przejawia się również w nowym modelu komunikacji rządowej. Obok powołania trzech rzeczniczek gabinetu, organizowane są otwarte konferencje prasowe po każdym posiedzeniu rządu, a nowi ministrowie oraz premier osobiście intensywnie dbają o przekaz na temat własnej aktywności politycznej. Dotyczy to zarówno kwestii nominacji sekretarzy stanu w ministerstwach, kulis negocjacji politycznych w Komisji Europejskiej, jak i informowania o rezultatach porozumienia w sprawie zagwarantowania praw mniejszościowych diaspory węgierskiej na Zakarpaciu w Ukrainie. Obejmuje to również relacjonowanie pozaprotokolarnych spotkań i aktywności, zwłaszcza premiera Pétera Magyara. Wykorzystanie platform społecznościowych w komunikowaniu politycznym zapewnia większą transparentność relacji ze zwolennikami oraz buduje pozytywny wizerunek nowej ekipy rządowej, której otwartość i dostępność demonstrowane są także poprzez organizowanie zwiedzania budynków rządowych, wcześniej niedostępnych dla obywateli. Zdecydowana postawa premiera podczas debat parlamentarnych, w których Péter Magyar nadal utrzymuje przedwyborczą retorykę krytykowania Fidesz-KDNP, odpowiada oczekiwaniom społecznym wynikającym z mediatyzacji polityki. Dla kontrastu warto wskazać, że poprzedni szef rządu Viktor Orbán rzadko pojawiał się w parlamencie, a na pytania opozycji odpowiadał tylko wtedy, gdy wymagał tego regulamin obrad.

Komentarz. Wzrost aktywności obywatelskiej, którego wyrazem była rekordowa frekwencja podczas wyborów parlamentarnych 12 kwietnia 2026 r. (79,56% uprawnionych), odzwierciedla poziom legitymizacji władzy politycznej. Jak dotąd na Węgrzech funkcjonowały jedynie ograniczone formy deliberacji społecznej. Organizowane przez poprzednią większość rządzącą konsultacje narodowe służyły przede wszystkim celom politycznym w zakresie polityki wewnętrznej i zagranicznej ([„Komentarze IES”, nr 435](#)). Według zapowiedzi partii TISZA zwiększenie poziomu partycypacji społecznej ma być realizowane w oparciu o zaangażowanie ruchu społecznego zbudowanego wokół sieci wolontariuszy, które mają działać jako fora dyskusji na poziomie lokalnym, a także poprzez działalność Instytutu na rzecz Funkcjonalnych i Humanitarnych Węgier. Wymaga to jednak zagwarantowania apolityczności tej instytucji, tak aby mogła pełnić neutralną rolę w kształtowaniu swobodnej debaty publicznej. Wymaga to jednak zapewnienia maksymalnie najszerszego udziału społeczeństwa oraz merytorycznego dialogu między ekspertami a obywatelami, co pozwoli ograniczyć ryzyko wyeliminowania czynnika społecznego z procesu decydowania politycznego i zdominowania dyskursu przez aktorów politycznych. W tym kontekście wyzwaniem dla obecnej

⁶ Według sondażu Europolion, wykonanego na zlecenie HVG, 63% respondentów popiera ograniczenie liczby kadencji premiera, a 25% jest przeciwnego zdania – por. https://hvg.hu/itthon/20260603_europion-miniszterelnok-kutatas-ciklusok-polgarmester-fizetes (04.06.2026).

⁷ Zob. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/e5d6081a55dfdcc0df9b6e2038fcd938daa09c6d/megtekintes> (04.06.2026).

⁸ Jak dotąd ze stanowiska prezydenta przed zakończeniem kadencji ustąpili: Pál Schmitt w 2012 r., pozbawiony stopnia naukowego za plagiat dysertacji, oraz w 2024 r. Katalin Novák w związku z ułaskawieniem osoby skazanej za tuszowanie pedofilii. Kadencja obecnego prezydenta Tamása Sulyoka kończy się 4 marca 2029 roku. Prezydent Węgier może zostać odwołany z urzędu przed upływem kadencji jedynie w przypadku nieprzebrzegania Ustawy zasadniczej, naruszenia prawa w związku z wykonywaniem obowiązków lub umyślnego popełnienia przestępstwa. Premier Péter Magyar zapowiedział, że zmiana na stanowisku prezydenta ma zostać dokonana w drodze nowelizacji Ustawy zasadniczej.

większości parlamentarnej będzie zatem przeprowadzenie zapowiadanej szerokiej debaty społecznej nad kształtem ewentualnej nowej Ustawy zasadniczej Węgier.